

BOŠOVICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Kalky“. KŠK. Kostrový hrob. Záchraný výzkum.

V termínu od června 2011 do června 2012 průběžně probíhal archeologický dohled nad zemními pracemi souvisejícími s výstavbou špičkového zdroje č. 1 v Prostějově. Přes poměrně značný rozsah stavbou dotčeného území byla zjištěna pouze jediná archeologická situace v podobě zbytků kostrového hrobu kultury se šňurovou keramikou (obr. 1), který se nacházel v poloze „Kalky“, k. ú. Bedihošť, okr. Prostějov (ZM ČR 1:10000, list 24-24-13, 135 mm od Z a 190 mm od J s. č.), byl porušen liniovým výkopem určeným pro pokládku potrubí VTL přípojky. Jedná se o dosud neregistrovanou archeologickou lokalitu, jejíž existence významným způsobem rozšiřuje pramennou základnu sloužící k poznání struktury a intenzity osídlení regionu Prostějovska na sklonku pozdní doby kamenné.

Pavel Fojtík

Resumé

Bedihošť (Bez. Prostějov). „Kalky“. Schnurkeramik. Grab. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. BOHUNICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Prostor mezi ulicemi Kamenice a Studentská. KZP. Sídliště. Záchraný výzkum.

V roce 2012 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v.v.i., záchranné archeologické výzkumy v severozápadním výběžku katastrálního území brněnské městské části Bohunice (S-JTSK 601118.64:1162213.23, 601040.88:1162235.45, 601008.94:1162274.33, 601139.47:1162340.98,

Obr. 1. Bedihošť, okr. Prostějov, „Kalky“. Hrob.

Abb. 1. Bedihošť, Bez. Prostějov, „Kalky“. Grab.

601082.54:1162350.7.) v souvislosti s pokračováním výstavby Univerzitního kampusu Masarykovy univerzity, a to budováním Centra experimentální, systematické a ekologické biologie (CESEB) a Středoevropského technologického institutu (CEITEC: viz kap. Paleolit a Neolit).

Z prozkoumaných objektů bylo možné 2 sídlištní a 4 kůlové jámy na základě získaného keramického materiálu datovat do kultury se zvoncovitými poháry nebo alespoň rámcově do eneolitu. Uvedená komponenta byla v bezprostředním sousedství dotčených ploch zaznamenána již při předchozích akcích (Kala, Přichystal 2009; Přichystal 2007; 2009, 263–264).

Michal Přichystal

Literatura

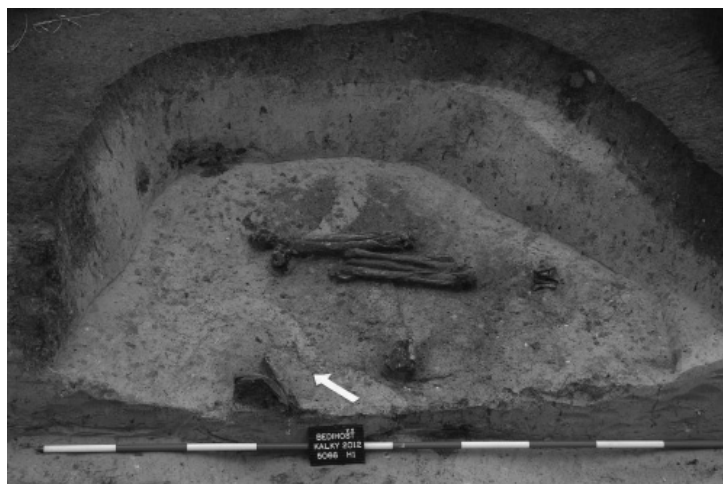
Kala, J., Přichystal, M. 2009: Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 264.

Přichystal, M. 2007: Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 48, 355–356.

Přichystal, M. 2009: Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 241–242, 263–264, 344.

Resumé

Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen den trassen Kamenice und Studentská wurde die Siedlung der Glockenbecher Kultur entdeckt.

Obr. 2. Držovice, okr. Prostějov. Pohřeb psa v objektu 512 jordanovské kultury.

Abb. 2. Držovice, Bez. Prostějov. Hundbegräbnis in der Siedlungsgrube 512 (Jordanówer Kultur).

BRNO (K. Ú. MEDLÁNKY, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Pod Zadními“. Eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou další části areálu VUT v Brně – Medláncích byla provedena skrývka rozsáhlé plochy, v níž byly zjištěny dvě sídlištní jámy menších rozměrů. Nevýrazné nálezné soubory jsou zařaditelné nejspíše do pozdního eneolitu, vzhledem k rozsahu skrývek jde o zajímavý doklad drobné, izolované sídlištní jednotky.

David Parma

Resumé

Brno (Kataster Medlánky, Bez. Brno-venkov). Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

BŘEZÍ (K. Ú. BŘEZÍ U MIKULOVA, OKR. BŘECLAV)

„V Zahradě“, ul. Družstevníků (ppč. st. 1316). Eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Současně s plánovanou výstavbou nových RD v obci Březí proběhly roku 2012 výkopové práce firmy E.ON

spojené s novou instalací elektrických rozvodů. Část z nich se dotkla jádra obce na ul. Hlavní, ale většina zasáhla prostor zaniklé středověké vsi Brattelsbrunn, která se nachází v místě budoucí hlavní výstavby RD. Kromě početných středověkých situací byla dokumentována ojedinelá kulová jáma, obsahující hrubotvarou pravěkou keramiku, rámcově zařaditelnou do období eneolitu.

Petr Kos

Resumé

Březí (Kataster Březí u Mikulova; Bez. Břeclav). „V Zahradě“, Družstevníků Strasse (Parz. Nr. 1316). Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

DRŽOVICE (K. Ú. DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„Díly odvrhoviční“. Jok, KNP, KZP (sídliště). KNP (hrob). Záchranný výzkum.

Na přelomu měsíců října a listopadu 2011 byl proveden záchranný archeologický výzkum na ploše určené ke stavbě bioplynové elektrárny na pozemku Zemědělského družstva Vrahovice. Místo výzkumu se nachází na odpo-

Obr. 3. Držovice, okr. Prostějov. Hrob baalberské fáze kultury nálevkovitých pohár.

Abb. 3. Držovice, Bez. Prostějov. Skelettgrab der Trichterbecherkultur. (Baalberger Phase).

činku mezi levobřežní terasou Romže a návrším, které výškově kulminuje 1 km severně od místa výzkumu kótou 273,7 m. Poloha je součástí známé archeologické lokality, označené pomístním názvem „Díly odvrhoviční“. Sedm desítek prozkoumaných objektů poskytlo doklady o osídlení místa od staršího neolitu (kultura s lineární keramikou) přes eneolit (jordanovská kultura, kultura nálevkovitých pohárů, kultura zvoncovitých pohárů), dobu bronzovou (mohylová a lužická kultura) až do starší doby železné (platěnická kultura). Za zcela mimořádnou záležitost je možné považovat kostrový hrob baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů (obr. 3), který je, pomíne-li hroby uvedené fáze KNP z vrchu Kosíře, prvním regulérním baalberským hrobem z území Moravy. Antropologický materiál objevený v zásypech mladších objektů dovoluje uvažovat o tom, že zmíněný hrob byl součástí menšího pohřebiště KNP. Není od věci připomenout, že sídlištní objekty ze stejného období byl odkryty 300 m SZ od místa aktuálního výzkumu v areálu firmy NEKR v roce 1998.

Miroslav Šmíd

Resumé

Držovice (Kataster Držovice na Moravě, Bez. Prostějov). Flur „Díly odvrhoviční“. Jordanów -, Trichterbecher- u. Glockenbecher Kultur (Siedlung). Trichterbecher Kultur (Grab). Rettungsgrabung.

DŘEVOHOSTICE (OKR. PŘEROV)

„Dřevohostický les“. Mohylové pohřebiště. KZP. Systematický výzkum.

Od 9. do 27. 7. 2012 proběhla druhá etapa výzkumu eneolitického mohylového pohřebiště v Dřevohostickém lese (lokality je vymezena souřadnicemi S-JTSK: 1139110; 523310).

Uvedená etapa byla opět součástí výzkumných aktivit katedry archeologie FF ZČU v Plzni, Archeologického centra Olomouc a katedry historie FF UP v Olomouci (Křišťuf, Peška, Rytíř 2012) v rámci projektu ESF OP VK „Partnersství ve výzkumu a prezentaci archeologického kulturního dědictví“ (reg.č. CZ.1.07/2.4.00/17.0056). Výzkumná sezona byla zaměřena na řešení několika problémů. Pozornost byla věnována jak mohyle, započaté výzkumem 2011, tak i jejímu širšímu okolí.

Z tohoto důvodu proběhl již na přelomu března a dubna 2012 výzkum zaměřený na doklady osídlení v těsném sousedství Dřevohostického lesa. Metodou výzkumu byly povrchové sběry ve čtvercích 50 × 50 metrů v prostoru do 500 metrů od hranice lesa. Aby mohlo být prozkoumáno celé okolí Dřevohostického lesa, bylo pomocí náhodného výběru vybráno 140 čtverců (10 %), které byly sbírány studenty univerzity v Plzni a Olomouci. Podařilo se nasbírat kolekci několika tisíc keramických zlomků. Do pravěkého období lze však zařadit pouze asi 100 střepů. Ty tvoří výraznější kumulaci především na katastru obce Hradčany. Několik střepů z této kumulace lze řadit obecně do doby bronzové. Ostatní keramiku nelze přesněji

datovat. Kromě keramiky bylo objeveno několik desítek kusů štípané industrie (zatím bez bližšího určení), která se kumulovala především na katastru obce Dřevohostice, a tři kusy broušených kamenných nástrojů (sekerka – časný eneolit, sekerka – neolit/eneolit, sekeromlat – KNP?).

Ve stejném termínu byl proveden geofyzikální průzkum celého prostoru mohylové skupiny I. Kromě v terénu patrných 7 porušených a 2 neporušených mohyl byly zachyceny dvě anomálie interpretované jako možné pozůstatky zničených mohyl. Kromě toho bylo v prostoru mohylníku nalezeno několik zahluobených objektů a mnoho terénních depresí, které by mohly sloužit k získávání materiálu na stavbu mohyl.

V červenci pokračoval výzkum mohyly zkoumané již v roce 2011. Byl dokončen odkryv sond započatý v předchozí sezoně a otevřeny 4 nové sondy. Ve středu mohyly se podařilo zachytit zbytek hrobové jámy, datované do KZP (podle zlomků zvoncovitého poháru), která byla silně porušena výkopem z 19. nebo 20. století. Téměř pod celým mohylovým náspem byla zachycena černá humózní vrstva, která byla interpretována jako původní pravěký půdní typ. Tuto interpretaci potvrdily chemické analýzy půdy. Původní zvrstvení mohyly, pozorované již v roce 2011, se na základě chemických analýz ukázalo být přírodního původu. Mohyla tedy byla vybudována najednou a kryla hrob kultury zvoncovitých pohárů, který byl zahluoben do původního půdního typu a do podloží. Z kúlových jam pod mohylovým pláštěm (pravděpodobně nesouvisející s konstrukcí mohyly) se podařilo získat radiokarbonové datum UGAMS 11867 3830±30 BP.

V následující sezoně (2013), která uzavře celou výzkumnou kampaň, bude odkryta další část hrobové jámy a výzkum bude pokračovat v prostoru mezi mohylami, kde se zaměří na anomálie objevené během geofyzikálního průzkumu a na terénní deprese interpretované prozatím jako pozůstatky po těžbě materiálu na stavbu mohyl.

Petr Křišťuf, Jaroslav Peška, Ladislav Rytíř

Literatura

Křišťuf, P., Peška, J., Rytíř, L. 2012: Archeologický výzkum eneolitického mohylníku v Dřevohostickém lese: výsledky první sezony. In: J. Peška, F. Trampota (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu 2011. Sborník referátů z 30. pracovního setkání badatelů pro výzkum neolitu a eneolitu Čech, Moravy a Slovenska*. Mikulov: Regionální muzeum Mikulov, 67–77.

Resumé

Zweite Etape der Forschung des äneolithischen Hügelgräberfeldes in „Dřevohostický les“ bestand aus 3 Phasen:

1. Oberflächige Sammlung in unmittelbarer Nachbarschaft (Radius 500 m) mit der Besiedlung (Gemeinde Hradčany) von Neolithikum, Äneolithikum und Bronzezeit.

2. Gephysikalische Prospektion die gesamte Gruppe I (insgesamt 9 + 2 zerstörte Grabhügel) mit mehreren ver-

sunkenen Objekten und Depressionen vielleicht als Material für den Bau des Hügels zu erhalten.

3. Fortsetzung der Forschungsarbeiten des Hügels Nr. 8 vom Jahre 2011 (4 neue Sonden). In der Mitte der Hügelaufschüttung wurde ein Teil der ursprüngliche Grabgrube der GBK entdeckt. Unter der Aufschüttung wurde schwarze Humusschicht dokumentiert (urgeschichtliche Bodenart). Aus der Pfostenkonstruktion unter dem Hügelmantel (hängt mit Kosntruktion des Hügels nicht gerade zusammen) stammt die Absolutdatum UGAMS 11867 3830±30 BP. Die Grabung wurde im nächsten Jahr fortsetzen.

KRALICE NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

„Kralický háj“, Průmyslová zóna města Prostějova. Epilengyel. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 8. až 28. srpna 2012 proběhl záchranný archeologický výzkum související s plánovaným rozšířením výrobního areálu společnosti Žaluzie NEVA, s.r.o. (ZM 1:10000, list 24-24-13, 147:360, 151:359, 151:357, 148:357, 147:355, 144:355), který prostorově přímo navázal na odkryvy realizované zde v roce předchozím (např. Fojtík 2011). Na stavbou dotčené ploše byly zachyceny též nečetné projevy osídlení prostoru dnešní průmyslové zóny města Prostějova v období epilengyelu (k eneolitickému osídlení místa podrobněji cf. Šmíd 2008) - časně eneolitické nálezy nám poskytla zejména výplň kaverny vzniklé zánikem neolitického hliníku, obj. č. 577.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2011: *Kralice na Hané, „Kralický háj“ 2011, areál Žaluzie NEVA, ppč. 350/1.* Rkp. nálezové zprávy č.j. 199/11. Uloženo: Archiv ÚAPP Brno, v. v. i.

Šmíd, M. 2008: Eneolitické nálezy z průmyslové zóny města Prostějova. *Zpravodaj Muzea Prostějovska v Prostějově 2007–2008*, 16–28.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Epilengyel. Siedlung. Rettungsgrabung.

KŘIŽANOVICE (OKR. VYŠKOV)

„Za kostelem“. Eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při budování inženýrských sítí v nové obytné zóně Za kostelem v Křižanovicích na Vyškovsku bylo v lednu – květnu 2012 zachyceno několik sídlištních objektů. Lokalita se nachází na severovýchodním svahu nad řekou Litavou, v nadmořské výšce 218–224 m. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-43-10, je vymezena body 073:149, 083:153, 088: 153, 090: 140, 084:138, 083:140,078:140 mm od Z:J s.č.

Ve výkopových profilech bylo zjištěno 15 objektů. Z toho 6 objektů bylo recentních a 9 pravěkého stáří. Jeden objekt můžeme na základě keramiky datovat do eneolitu.

Klára Rybářová

Resumé

Křižanovice (Bez. Vyškov). „Za kostelem“. Āneolitikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

KYJOVICE (OKR. ZNOJMO)

„Sutny II“. KZP. Hrob. Systematický výzkum.

Ve výzkumné sezoně 2012 byl na lokalitě Kyjovice v poloze „Sutny II“ (sektor Y6) odkryt v pořadí již druhý hrob kultury se zvoncovitými poháry (H28). Nacházel se přibližně 6 m východně od hrobové komory a vně kruhového žlábků hrobu (H27; obr. 4) ze stejného období (Kazdová, Kuča, Šabatová, Trampota, Prokeš, Hložek, Kolář, Petřík 2011; Kazdová, Kuča, Trampota, Kolář 2012u).

Hrobová jáma o rozměrech 1,55×1,30 m obsahovala kostrový pohřeb, ležící v rituální poloze na pravém boku, hlavou k jihu, předběžně interpretovaný jako pohřeb ženy. Na kostře a v oblasti krku byly identifikovány velmi špatně zachované jantarové korále, tvořící patrně náhrdelník.

Keramická výbava se skládala z mísy a dvou džbánů. Mísa s pozůstatky zvířecí obětiny byla umístěna poblíž lebky. Džbány se nacházely v prostoru dolních končetin. Kolekci milodarů doplňoval fragment neopracovaného kamene (blíže neurčené funkce) lokalizovaného do prostoru pánve.

Exkavace a plošná dokumentace probíhala po mechanických vrstvách (mocnost 10 cm), půdní vzorky byly systematicky odebrány v každé vrstvě (pravidelná síť 15 x 15 cm), aplikace rhodanidu draselného a kyseliny chlorovodíkové ke zjištění dřevitých konstrukčních prvků hrobu se projevila jako negativní. Artefakty byly podrobně zaměřovány pomocí totální stanice, zvláštní důraz byl kladen na keramické fragmenty s ohledem na možnou rekonstrukci postdepozicičních procesů.

K zjištění přítomnosti parazitů byly z kosterních pozůstatků odebrány celkem tři půdní vzorky z oblasti nad pánví, pánve a pod pánví. Také byly odebrány dva vzorky kostí (konkrétně zub a lýtková kost) na analýzu DNA.

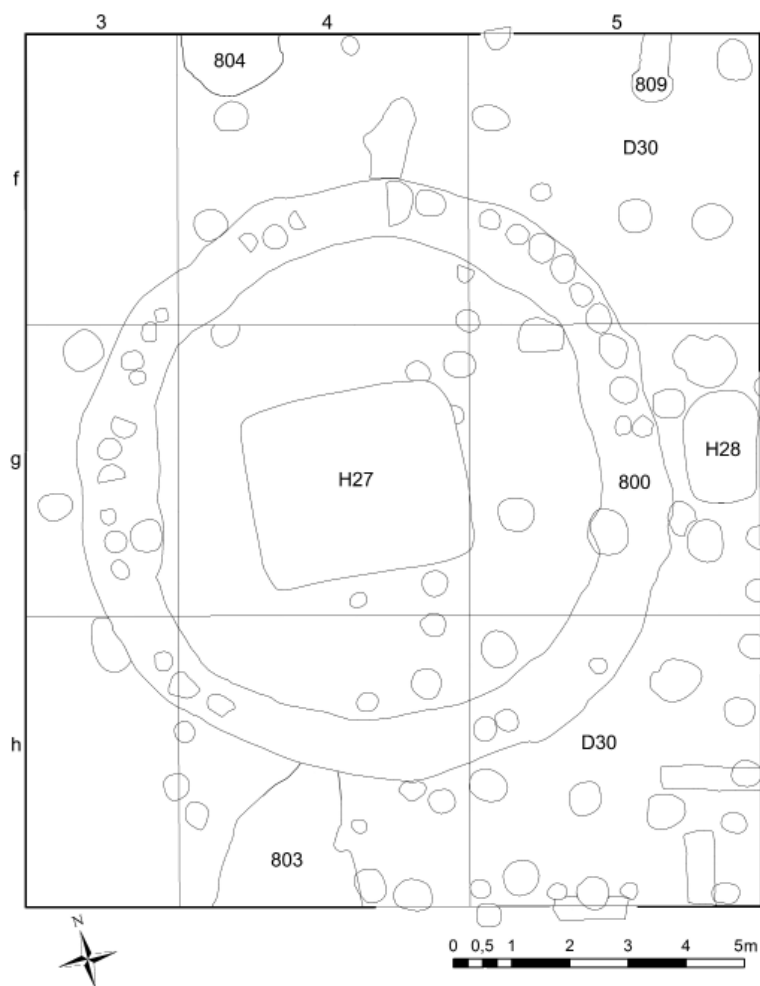
Přítomnost nadzemních konstrukčních prvků hrobu (dům mrtvých) by mohly prokazovat mělké kúlové jamky situované paralelně vně hrany hrobové jámy. Tuto skutečnost ale bude třeba ještě ověřit na východním okraji hrobové jámy.

Současně proběhla dokumentace zbývající části žlábků k hrobu H27. Souhrnný popis výsledků výzkumu v sektoru Y6 viz kap. Neolit.

Výzkum proběhl v rámci Operačního programu – *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* – *Vzdělávání v moderních metodách archeologické praxe*

Obr. 4. Kyjovice, Naleziště Sutny II. Prozkoumaná plocha v sektoru Y6.

Fig. 4. Kyjovice, Site Sutny II. Excavated area of the sector Y6.

CZ.1.07/2.3.00/09.0187 a v rámci projektu specifického výzkumu na MU (MUNI/4/ 0929/2009).

*Richard Bíško, Jan Gánovský,
Eliška Kazdová, Klára Šabatová*

Literatura

- Kazdová, E., Kuča, M., Šabatová, K., Trampota, F., Prokeš, L., Hložek, M., Kolář, J., Petřík, J. 2011:** Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 52-1, 180–182.
- Kazdová, E., Kuča, M., Trampota, F., Kolář, J. 2012:** Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 53-1, 147–148.

Resumé

The second grave of the Bell Beaker culture (H 28) was excavated on the site of Kyjovice in the area “Sutny II”. Approximately 6 m east of the first grave chamber (H 27) and outside its circular ditch (Kazdová, Kuča, Šabatová, Trampota, Prokeš, Hložek, Kolář, Petřík 2011; Kazdová, Kuča, Trampota, Kolář 2012).

LAŠKOV (OKR. PROSTĚJOV)

„Hliněná“. Eneolit. Náhodný nález. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum probíhal ve dnech 26. 7. a 1. 8. 2012, kdy byl uskutečněn v zalesněném terénu na pozemku p. č. 1141/1 v k. ú. Laškov, jehož zkoumaná část se nachází jižně od silnice 448, v úseku mezi Novou Dědinou a Kandíí. Během terénní prospekce byl zkoumán dochovaný svazek úvozových cest, ale také zde byla zjištěna archeologická situace, které hrozilo působením vodní eroze zničení. V místě vyvráceného pařezu, který původně stál nad severní stěnou druhého úvozu (počítáno od silnice 448). Identifikace lokality na mapě ZM ČR (M 1 : 10 000) – číslo listu 24-21-20: Z : 287 – J : 89, Z : 295 – J : 88; Z : 296 – J : 96; Z : 290 – J : 97. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry.

Výzkum byl prováděn formou sondáže, kdy sonda 1 (její rozměry 1 × 1 m, max. dosažená hloubka 0,30 m) byla položena na rozhraní okolního terénu a horní hrany severní stěny úvozu. Stratigrafická situace v sondě 1 byla následující: povrch terénu tvořila vrstva lesní půdy obsahující množství rostlinných nezetlelých částí – kontext 0100 (světle šedá prachová půda, max. mocnost 0,06 m),

pod ní byla vrstva světle šedožluté prachové půdy – kontext 0102 (max. mocnost 0,18 m), pod níž se nacházela vrstva přírodního podloží (žlutý jíl s kameny – kontext 0101, zjištěná max. mocnost 0,14 m).

V průběhu sondážních prací byly vyjmuty z kontextu 0100 keramické zlomky, které lze předběžně časově zařadit do období eneolitu. Dva obdobné keramické zlomky byly nalezeny v kontextu 0102, ale je zde možnost, že byly do tohoto kontextu „zatlačeny“ kořeny stromu. V souvislosti s tímto výzkumem je zajímavý nálezy, eneolitické měděné sekerky učiněny na tomto pozemku v roce 2009 (Dobeš, Fojtík, Kalábek, Kalábková, Peška 2010, 57, 58, 64, 65).

Jakub Vrána

Literatura

Dobeš, M., Fojtík, P., Kalábek, M., Kalábková, P., Peška, J. 2010: K počátkům výskytu měděné industrie na Moravě, sekery z Hulína-Pravčic a Laškova -Kandie. *Přehled výzkumů* 51, 57–68.

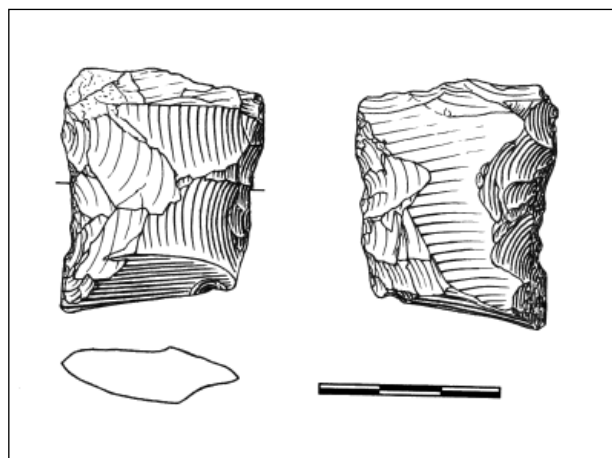
Resumé

Laškov (Bez. Prostějov). „Hliněná“. Äneolithikum. Einzelfund. Rettungsgrabung.

MORAVANY (OKR. BRNO-VENKOV)

„Zmoly“. Eneolit. Ojedinělý nálezy. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu okolí Moravan byl u cesty v západní části trati Zmoly, asi 200 m severně od nálezu paleolitického artefaktu (viz kap. Paleolit), v erozní rýze po jarních deštích roku 2010 nalezen pravděpodobně eneolitický artefakt. Místo nálezu leží zhruba na souřadnici N49°08.400' E16°34.275' (WGS-84). Jedná se o bifaciálně opracovaný, zhruba obdélníkový až trapézovitý

Obr. 5. Moravany (okr. Brno-venkov). Plošně retušovaný nástroj z rohovce typu Krumlovský les I.

Fig. 5. Moravany u Brna. Bifacially retouched tool from Krumlovský les I chert.

artefakt po obou protilehlých delších stranách retušovaný (obr. 5). Nástroj je vyroben z rohovce typu Krumlovský les, variety I. Nález tohoto artefaktu možná nějak souvisí s nedalekým hrobem příslušníka zvoncovitých pohárů (Přichystal, Šebela 1989).

Jan Krása

Literatura

Přichystal, A., Šebela, L. 1989: Geologické a přírodní poměry. Vývoj pravěkého a raně historického osídlení ve světle archeologických pramenů. In: L. Šebela et al.: *Moravany 1289 - 1989*. Moravany, 7–14.

Resumé

Surface survey at the site Moravany-Zmoly yielded a bifacially retouched tool made from Krumlovský les I chert (Fig. 5).

MOSTKOVICE (OKR. PROSTĚJOV)

Údolní nádrž Plumlov, poloha „U vrbiček“. Lengyel. Sídliště. Záchranný výzkum.

Výzkumem pozůstatků pravěkého osídlení v poloze „U vrbiček“ (dnes na dně plumlovské údolní nádrže) na katastru obce Mostkovice, byly získány vůbec první doklady o pravěkém osídlení místa. To bylo na základě našich poznatků využíváno k budování lidských sídel od počátku pátého tisíciletí př. n. l. s přestávkami až do počátku prvního tisíciletí před n. l. K nejstarším patří objekt kultury s lineární keramikou, který lze na základě aplikované výzdoby spojit s fází LnK IIc, tedy s dobou, kdy se na místní keramice uplatňuje železovský výzdobný styl. Pozoruhodná je kontinuita osídlení v průběhu lengyelského období, kterou je možné doložit materiálem od fáze MMK II až po závěr epilengyelu, tedy od mladého neolitu až po časný eneolit. Bohatá kolekce keramiky z objektu 526 přinesla vedle málo frekventovaných tvarů i zlomky dosud neznámých forem. Jde zejména o mísu na dvou destičkovitých nožkách, (obdoba mísy ze Střelice; Podborský akol. 1993, obr. 81:11) a ploché obdélníkové dno vaničky? se žlábkovanou výzdobou na vnitřní straně.

Miroslav Šmíd

Resumé

Mostkovice (Bez. Prostějov), Staubecken Plumlov, Flur „U vrbiček“. Lengyel Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

Literatura

Podborský, V. a kol. 1993: *Pravěké dějiny Moravy*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.

ODRY (K. Ú. POHOŘ, OKR. NOVÝ JIČÍN)

Intravilan obce (č. p. 51). Eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

V průběhu práce na zahradě domu č. p. 51 na katastrálním území obce Pohoř byl nalezen fragment silicidové sekerky. Z nástroje se dochovala pouze část symetricky vybroušeného ostří a se zaobleným bokem. Sekera byla vyrobena nejspíše ze silicitu glacienních sedimentů. Nález lze s přihlédnutím k symetrickému ostří a kamenné surovině zařadit do eneolitu. Z Novojičínska známe tři další pazourkové sekerky z páskovaného krzemionkowského silicitu z katastru Bravantic, Skorotína a z Jeseníku nad Odrou (Janák, Oliva, Přichystal, Grepl 2004, 171).

Lukáš Hlubek

Resumé

Odry (Kataster Pohoř, Bez. Nový Jičín). Gebauter Teil der Gemeinde (Nr. 51). Äneolithikum. Einzelfund. Oberflächensammlung.

Literatura

Janák, V., Oliva, M., Přichystal, A., Grepl, E. 2004: Hromadný nález silicidových čepelí z Bernartic nad Odrou, okr. Nový Jičín. In: E. Kazdová, Z. Měřinský, K. Šabatová (eds.): *K počtě Vladimíru Podborskému. Přátelé a žáci k sedmdesátým narozeninám*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 167–175.

OLOMOUČ (K. Ú. NEMILANY, OKR. OLOMOUČ)

„Bylinková ulice“. MMK, KZP. Sídliště. Záchraný výzkum.

Od května do června 2012 proběhl výzkum Archeologického centra Olomouc na ploše stavby pro šest rodinných domcích realizovaných firmou K-STAV, a. s. Po skrytce orniční vrstvy byly zjištěny části kulturní vrstvy se zahloubenými sídlištními objekty. Bylo prozkoumáno 32 čtverců o velikosti 3 × 3 m s 21 objekty zahloubenými do různých úrovní kulturní vrstvy (mocné 0,2–1,8 m). Nálezové situace jsou datované do různých období pravěku až novověku (viz. kapitoly Doba železná, Středověk a novověk). Lokalita leží na jižním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy v nadmořské výšce 209–211 m. Je identifikována v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-24, v souřadnicích Z s. č.: J s. č.: 373 mm : 178 mm, 366 mm : 173 mm.

V kulturní vrstvě byly mimo jiné identifikovány i zlomky keramiky a štípané kamenné industrie, patřící do mladšího stupně MMK, a zlomek kolkem zdobeného poháru kultury zvoncovitých pohárů. Zahloubené objekty v kulturní vrstvě nebyly zaznamenány.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kataster Nemilany, Bez. Olomouc). Bylinková Str. MBK u. Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OŘECHOV (OKR. BRNO-VENKOV)

„Písoňky“ (Ořechov I). Eneolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu známé paleolitické lokality Ořechov I (Oliva 1989) byly nasbírány dva plošně retušované nepatinované hroty. První artefakt představuje torzo šipky typu Štramberk a je vyštípán z rohovce typu Krumlovský les I (obr. 6:1), druhý, který nemá na proximální straně výrazná křídélka, je vyštípán z rohovce typu Krumlovský les II (obr. 6:2). Na lokalitě bylo nalezeno ještě několik nepatinovaných retušovaných nástrojů. Celou kolekci kamenných artefaktů můžeme zařadit do starého až středního eneolitu.

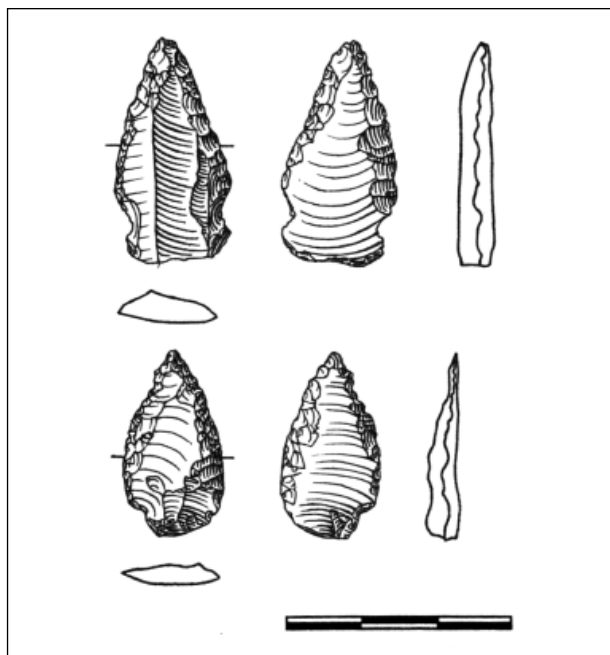
Jan Krása

Literatura

Oliva, M. 1989: Katalog nálezů z období paleolitu. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 12–31.

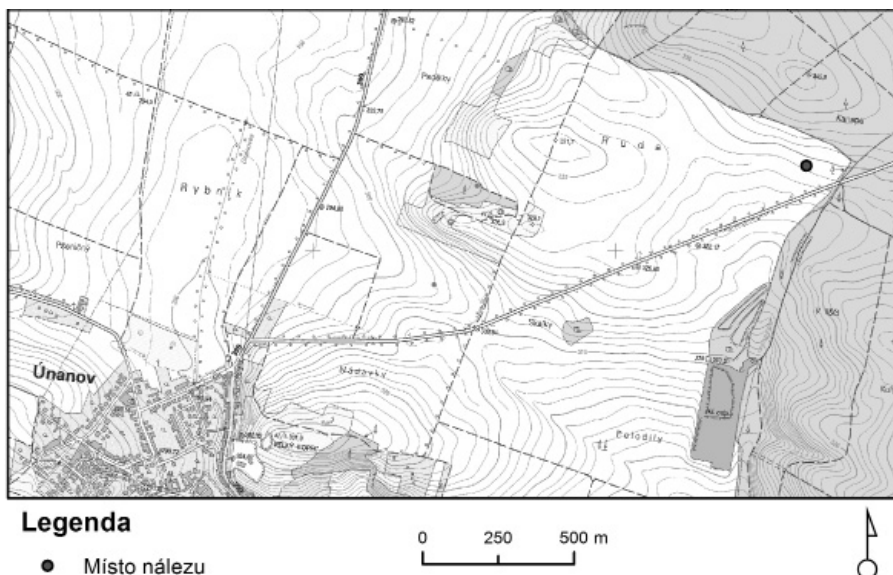
Resumé

Surface survey at the well-known paleolithic site Písoňky (Ořechov I) yielded two arrowheads made of chert Krumlovský les type (Fig. 6).

Obr. 6. Ořechov (okr. Brno-venkov). Silicidové šipky.

Fig. 6. Ořechov (Brno-venkov Distr.). The Stone arrowheads.

Obr. 7. Únanov (okr. Znojmo). Místo nálezu kamenného artefaktu.

Fig. 7. Únanov (Znojmo Dist.). Location of find.

RAJHRAD (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod hraničkami“. Jordanovská kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

V srpnu roku 2012 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v jihozápadním úseku polní tratě „Pod hraničkami“ (S-JTSK 601586.66:1172658.83.) v souvislosti s výstavbou průmyslové zóny VGP Park. V rámci rozsáhlé dotčené plochy, kterou rámcově vymezuje na severozápadě rychlostní silnice R52 Brno – Pohořelice, na jihozápadě hranice s katastrálním územím Syrovice, na jihovýchodě silnice III/39513 Rajhrad – Syrovice a na severovýchodě stávající areál firmy Geis CZ (dříve Klimatherm), byla zjištěna pouze osamocená exploatační jáma jordanovské kultury. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-19 určena bodem o souřadnicích 349:291 mm od Z:J s.č. Nově objevený objekt nejspíše souvisí se 2 sídlištními jámami, jež byly odkryty cca 200 m severovýchodně již v roce 2008 (Parma 2009).

Michal Přichystal

Literatura

Parma, D. 2009: Rajhrad (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 50, 277.

Resumé

Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Pod hraničkami“ wurde eine Siedlungsruhe der Jordanów Kultur entdeckt.

STAVENICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na Flecích“. Bolerázský stupeň bádenské kultury. Opevněné výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalita je popsána pod heslem Úsov.

ÚNAVOV (OKRES ZNOJMO)

„Kanape“. KZP. Náhodný nález. Povrchový průzkum.

Během povrchových sběrů v povodí říčky Únanovky (Matoušek, Kuča, Prokeš, Štohandlová v tisku) byly učiněny nálezy pravěkých, středověkých a novověkých artefaktů v trati „Kanape“ (obr. 7). Zmíněná poloha se nalézá na mírném návrší v těsné blízkosti Tvořihrázského lesa východně od obce Únanov. Geografické souřadnice (S-JTSK) středu lokality jsou: - 639 380, - 1 187 709.

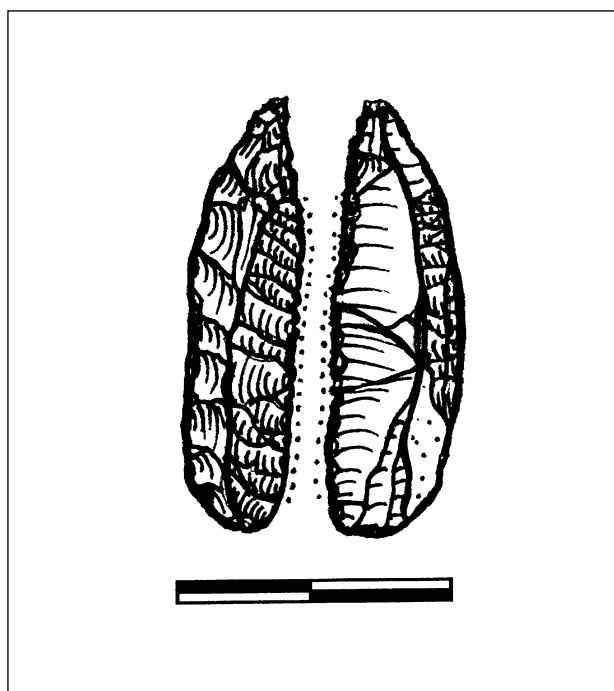
Při povrchové prospekci zde byl, kromě méně početných zlomků středověké a novověké keramiky, nalezen plošně retušovaný segment (obr. 8). Artefakt byl podle makroskopického určení zhotoven z rohovce typu Krumlovský les, variety II a pravděpodobně jej lze přiřadit kultuře se zvoncovitými poháry. Na jedné hraně je patrný výrazný lesk.

Poloha byla poté opakovaně sledována, ale s negativními výsledky. Povrchové sběry probíhaly v rámci projektu „Sběry mikroregion Únanovky“ (MUNI/F0117/2009) - Program rektora na podporu tvůrčí činnosti studentů. Analýza získaného artefaktu byla provedena v rámci projektu (GD404/09/H020) - „Moravskoslezská škola doktorandských studií II“.

Jitka Štohandlová,
Jakub Matoušek, Martin Kuča

Literatura

Matoušek, J., Kuča, M., Prokeš, L., Štohandlová, J. v tisku: Příspěvek k metodice povrchového sběru: povrchová prospekce mikroregionu povodí říčky Únanovky. Předběžná analýza výsledků. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* M 18.

Obr. 8. Únanov (okr. Znojmo). Artefakt kamenné štípané industrie KZP (segment).

Fig. 8. Únanov (Znojmo Distr.). Chipped stone Artefact of the Bell Beaker culture (Segment).

Summary

Únanov (Znojmo Distr.). „Kanape“. Bell Beaker culture. Surface survey.

ÚSOV (OKR. ŠUMPERK)

„Na Flecích“. Bolerázský stupeň bádenské kultury. Opevněné výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2012 byly Mgr. P. Šlězarem (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci) na leteckých mapách objeveny růstové příznaky na poli při hranici katastrů Stavenic a Úsova. Pracovníci Archeologické centra v Olomouci a Vlastivědného muzea v Šumperku zde provedli terénní prospekci, která potvrdila přítomnost pravěkých artefaktů a terénních reliktní předpokládaného opevnění. To bylo následně potvrzeno magnetometrickou prospekci na ploše 2,2 ha v jihovýchodní části lokality. Množství anomálií se objevuje uvnitř ohrazení, které sestává z dvojice příkopů a palisády, jež jsou přerušeny nejméně 3 vstupy. Lokalita je pracovně označena - Úsov – Stavenice, poloha „Na flecích“.

Výšinná lokalita je situována v severním okraji lesního komplexu Doubrava a je kryta lesem (k.ú. Stavenice) a ornou půdou (k.ú. Úsov – město). Samotné hradiště využilo nejvyšší plochu táhlého hřebene, který zde dosahuje 312 m n.m. Hřbet je orientován ve směru SZ-JV a právě jeho severozápadní ukončení přechází ve výraznou ostrožnu, jejíž převýšení oproti úpatí obtékanému potokem Doubravkou a jejím bezejmenným přítokem

dosahuje 60 m. Prakticky po celém obvodu zalesněné části ostrožny je možné pozorovat terénní relikty opevnění běžící v úrovni vrstevnice 300 m n.m. (je možné je vymezit souřadnicemi 49°47'5.393"N, 16°59'38.668"E; 49°47'8.556"N, 16°59'36.448"E; 49°47'9.478"N, 16°59'29.933"E; 49°47'5.681"N, 16°59'28.527"E). Zvláště výrazně se projevují na západním svahu, kde jejich převýšení dosahuje zhruba 6 m. Na přilehlém poli pokračuje, jak bylo doloženo magnetometricky, a vytváří tak ohrazenou polohu přibližně oválného půdorysu pokrývající plochu přibližně 3 ha.

V září téhož roku prováděly Lesy ČR, s.p., těžbu dřeva na severním a západním svahu pojednávané plochy, přičemž došlo tažením klád a přejezdem techniky k poškození archeologických situací v ploše a narušení reliktní opevnění. Na základě této skutečnosti proběhl v říjnu a listopadu záchranný archeologický výzkum, který se soustředil na ohroženou plochu v nejvyšší partii severního svahu a sondáž skrze níže položené zbytky valů v místě nově vytvořené svážnicové cesty. Na temeni výzkum byl prováděn formou snižování vrstev ve čtvercové síti, kde bylo ošetřeno celkem 13 čtverců o rozměrech 4 × 4 m a sonda (S1) o rozměrech 10×2 m, tedy celkově plocha 228 m². Pro složitější terénní situaci a špatnou čitelnost objektů byly na podloží (tvořené zvětralou drobou) sníženy jen čtverce při západním okraji plochy, ostatní budou dobrány v následující sezoně. Na podloží místy nasedá slabá kulturní vrstva, nad níž je vytvořena souvislá vrstva světlé lesní půdy o mocnosti 0,4–0,7 m, ve které je až po povrch obsaženo velké množství eneolitického materiálu. Zjištěné pravěké objekty představují především kulové jamky vysekané do podloží, do červena propálené plochy těsně nad ním a další, zatím nezkoumané, barevně odlišné struktury.

Přibližně 25 m níže po svahu byla otevřena sonda, jejímž účelem bylo ověřit přítomnost a podobu opevnění v místě rozbití valových reliktní svážením klád. Sonda 2 v sezoně 2012 dosáhla při šířce 1 m délky 30 m, ale ze současných poznatků je zřejmé, že bude nutné její prodloužení níže po svahu. Protože sonda nebyla v některých místech dokončena, představme si základní, předběžné výsledky, jak se jeví po první sezoně výzkumu. V horní části byla zachycena dvojice nepřilíš mocných vrstev, které je možné označit jako kulturní, a zahloubená jáma. Níže po svahu vedou za sebou 2 nebo 3 kulové žlaby (v celkovém rozmezí 4,5 m, 7 m a 8,5 m od jižního, horního konce sondy), které mohou dokládat nejvyšší pás opevnění tvořený palisádovými konstrukcemi. Ještě níže je mělká prohlubeň (v rozmezí 16–19 m od jižního konce), nad níž se zdvihá těleso vyššího valu. Dobře patrný je v něm způsob nasypávání tenkých vrstviček přemísťtého podloží. Zajímavá situace je přítomna v koruně tohoto tělesa. Jen několik centimetrů pod povrchem je zachován pás vyskládaný z kamenů o šířce 1,2 m (obr. 9). Bezprostředně mezi tímto valem a tělesem dolního valu v nejnižší partii sondy byl vyhlouben příkop. Nejnižší val nebyl zatím zcela prozkoumán, je však podstatné, že nasedá na vrstvu s pravěkými nálezy.

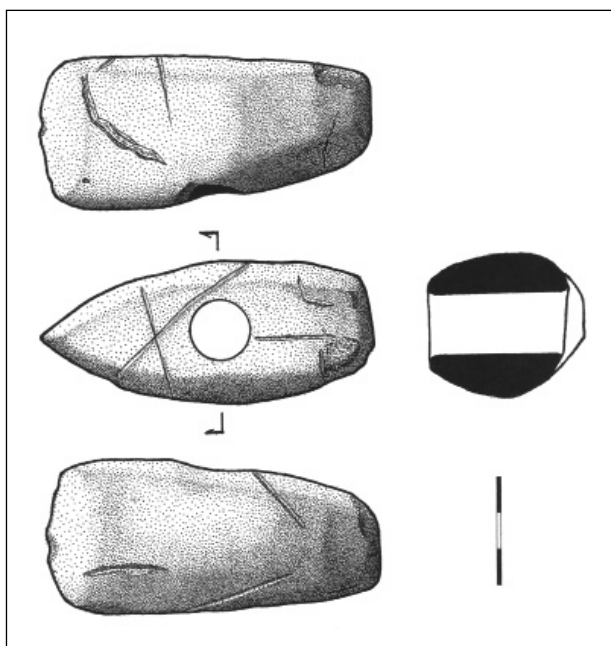

Obr. 9. Úsov (okr. Šumperk). Kamenný pás v koruně horního valu.

Fig. 9. Úsov (Šumperk Distr.). Path made of stones on the top of upper rampart.

Nálezové spektrum zahrnuje keramiku, mazanici, kamennou broušenou a štípanou industrii. Významná je zatím úplná absence kostí. Keramické zlomky, jejich tvarování a výzdoba umožňují přiřadit zdejší osídlení k počátkům badenské kultury do období jejího bolerázského stupně. Počet kamenné broušené industrie dosahuje dvou desítek převážně sekeromlatů. Mezi štípanou industrií zaujmou masivní úštěpy, dlouhé čepele a vůbec pestrá skladba suroviny (např. zmíněné čepele ze středopolských kropenatých silicitů). Záchraný archeologický výzkum bude pokračovat na jaře 2013.

Miroslav Daňhel

Obr. 10. Úvalno. Sekeromlat. KŠK.

Abb. 10. Úvalno. Hammeraxt der Schnurkeramik.

Resumé

Newly discovered hillfort on boundary of cadasters of Stavebnice and Úsov was damaged by wood harvest. Enclosed area covers 3 hectares and according to the magnetometric prospection is densely filled with features. Consequent rescue excavation focused on top of the hill where 13 areas (4 × 4 m) and one trench (10 × 2 m) with total area 228 m² were excavated. Next trench cut the most damaged part of preserved ramparts on the northern slope. Preliminary observations revealed two ramparts in lower part with ditch cut in between them. Upper rampart bears path made of stones. On the slope above the ditches two or three palisades were located. Magnetometric prospection of southeastern field detected 2 ditches and palisade with at least three entrances. Pottery fragments rank this site among the fortified settlements of Boleráz group of Baden culture.

ÚVALNO (OKR. BRUNTÁL)

Extravilán obce. KŠK. Náhodný nález.

V rámci brigádnické výpomoci zemědělství byl na přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století při třídění brambor v Jednotném zemědělském družstvu (JZD) Úvalno nalezen kamenný sekeromlat jednoduchého tvaru kultury se šňůrovou keramikou. Jako místo jeho vyzdvižení ze země je možno pouze rámcově určit plochu polností obhospodařovaných JZD Úvalno.

Sekeromlat, vyrobený z droby, má rozměry: d - 93 mm, max. š - 39 mm, max. v - 43 mm. Průměr otvoru pro topůrku je 17 mm. Zvláštností jsou dvě do kříže vybroušené čáry (značka majitele?), jejichž povrch je stejně navětralý jako ostatní povrch sekeromlatu – na rozdíl od ostatních defektů způsobených zemědělskou činností (obr. 10). Předmět se nachází v soukromém vlastnictví.

Svatopluk Bříza

Resumé

Úvalno (Bez. Bruntál). Unbauter Teil der Gemeinde. Schnurkeramik. Einzelfund.

prozkoumáno také několik objektů kultury jordanovské a zvonovitých pohárů. Nálezy byly přítomny také v kulturní vrstvě v poloze „Mezicestí“.

Ivan Čížmář

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE, OKR. ZLÍN)

„Mezicestí“ a Hleděnovský potok. JoK, KZP. Sídliště/kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Při zkoumání lokality v rámci rozšiřování silnice 1/49 (bližší popis a okolnosti výzkumu v kapitole Neolit) bylo

Resumé

Zlín (Kataster Malenovice, Bez. Zlín). „Mezicestí“ u Hleděnov Bach. Jordanów- u. Glockenbecher Kultur. Siedlung/Kulturschicht. Rettungsgrabung.